

De minister voor Klimaat en Energie
Drs. R.A.A. Jetten
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		U22012501	31 januari 2022

onderwerp

Uitnodiging RES beraad, het Coalitieakkoord en de Regionale Energiestrategie

Geachte heer Jetten,

Allereerst feliciteren wij, de 30 bestuurlijk trekkers van de RES regio's, u graag met uw ministerschap. We zien een Coalitieakkoord met hoge ambities voor Klimaat & Energie en met bijbehorende middelen voor de bredere klimaatopgave. Ambities waarvoor samenwerking van groot belang is. We richten deze brief aan u, maar vragen u om deze brief ook te delen met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De decentrale overheden zijn al geruime tijd aan de slag met een belangrijk onderdeel van het Klimataakkoord: de Regionale Energiestrategieën (RES). Samen werken zij aan plannen voor het opwekken van 35 TWh duurzame energie op land in 2030. Ook brengen ze vraag en aanbod van warmtebronnen in kaart in de regio, zodat deze efficiënt benut kunnen worden. Gemeenten, provincies en waterschappen namen het voortouw en hebben 30 energieregio's ingericht om invulling te geven aan de afspraken. We werken zoveel mogelijk samen met alle partners: zoals verschillende ministeries, de participatiecoalitie, ondernemers, netbeheerders, energiecoöperaties, inwoners en belangenorganisaties in de regio. Wij bereikten de afgelopen twee jaar veel met elkaar in de RES'en en onze gezamenlijke ambitie is hoog. Het regionale proces en de nieuwe manier van interbestuurlijke samenwerking beginnen vruchten af te werpen. Tegelijk zijn we er nog niet. Flinkke uitdagingen liggen op ons uitvoeringspad. Zoals netcongestie, ruimtelijke procedures, knellende wet- & regelgeving, vervolg SDE++ en niet in de minste plaats betrokkenheid en draagvlak bij inwoners. Deze punten constateerde ook het PBL in haar periodieke landelijke analyse van de 30 RES'en. Om verder te komen, hebben we elkaar hard nodig. We bouwen graag door op de waardevolle basis die de afgelopen jaren is gelegd.

Uitnodiging voor het RES beraad

Allereerst nodigen wij u graag uit in ons RES beraad om te horen wat u van ons nodig heeft. Een mogelijkheid hiervoor is vrijdag 22 april 2022 of een andere datum die u schikt. Andersom geven

wij in deze brief graag aan wat wij nodig hebben om het werk in de regio's voort te zetten en spreken daar graag met u over.

Over wat niet in het Coalitieakkoord staat

De ambitie die uit het Coalitieakkoord spreekt, vindt in het land een positieve weerklank. De zorg die geuit wordt, is dat noch het Klimaatakkoord, noch de Regionale Energiestrategie genoemd wordt. We maakten samen met rijk en andere partners afspraken in het Klimaatakkoord en gaan ervan uit dat we doorgaan op deze ingeslagen weg. Toch ontvangen wij graag de bevestiging verder te kunnen werken aan onze ambities in de RES'en, zoals vastgesteld in het Klimaatakkoord. De verhoogde opgave voor 2030 kan gevolgen hebben voor het aandeel op te wekken duurzame energie in de RES. Wij zijn benieuwd hoe u hiernaar kijkt. Ook de landelijke ambities op kernenergie als onderdeel van de energiemix hebben gevolgen voor het gesprek en het werk in de RES-regio's. Wij voeren daar graag constructief het gesprek over.

Over wat in het Coalitieakkoord staat

We lichten graag de volgende drie punten hieruit:

- Opwek van duurzame energie
- Samenhangend energiesysteem
- Financiering

Opwek

1. Opwek met zon

In het Coalitieakkoord staat: "Gezien de schaarse beschikbare ruimte zetten we vooral in op grootschalige installatie van zonnepanelen op daken, inclusief normering. Zonnepanelen op land staan we alleen toe, als multifunctioneel gebruik van dat land mogelijk is, bijvoorbeeld op rijksgronden". Deze passage vraagt om verduidelijking.

Het stimuleren van zon op dak is positief en belangrijk. De ontwikkeling van zon op dak neemt sterk toe en biedt kansen. Maar voor zon op daken lopen bedrijven aan tegen de hoge verzekeringspremies. Ook is vaak geen vergunning nodig. Zicht op de ontwikkeling van zon op dak is zowel voor netbeheerders als overheden wenselijk om een samenhangend efficiënt, robuust, toekomstbestendig en betaalbaar (regionaal) energiesysteem te ontwikkelen. Daarom is in de Handreiking voor de RES 2.0 elke regio gevraagd deze Uitvoeringsstrategie zon-op-daken te maken, die het beleid van gemeenten en provincies kan ondersteunen.

Verder zijn in de RES'en de ruimtelijke principes en de voorkeursvolgorde uit de NOVI (de zonneladder), een uitgangspunt. Daarom gaan wij er vooralsnog vanuit dat dit in lijn is met het coalitieakkoord en we dus door kunnen gaan met zorgvuldige inpassing van zon op land.

2. Wind op land

In het Coalitieakkoord staat dat er heldere afstandsnormen komen voor de bouw van wind op land. Het belang van heldere normen onderschrijven we. Er is op korte termijn duidelijkheid nodig over wat deze uitspraak betekent voor zoekgebieden in de RES waar wind voorzien is en voor lopende vergunningprocedures voor wind op land. Hoe verhouden de afstandsnormen uit het Coalitieakkoord zich bijvoorbeeld tot de milieubeoordeling (plan m.e.r.) voor landelijke milieuregels waar het rijk aan werkt? Het lijkt ons verstandig dat het punt van afstandsnormen meegenomen wordt in het MER-traject voor de landelijke milieuregels.

Samenhangend energiesysteem

Het realiseren van 35 TWh duurzame energie op land is een stevige opgave, maar niet de enige opgave voor het netwerk. Ook woonwijken, bedrijven en ziekenhuizen moeten worden aangesloten. Naast opwek is de elektrificatie van de industrie en mobiliteit van grote invloed op het netwerk. Dit leidt in bijna alle regio's tot congestieproblematiek. Hoe gaan we dit samen de komende jaren slim doen? Integraal programmeren - niet alleen nationaal, maar ook provinciaal en regionaal - is nodig om de verschillende ambities en wensen te kunnen faciliteren. Daarnaast moeten we ook stevig inzetten op slimme oplossingen die het netwerk ontzorgen. Zoals batterijen en vraag en aanbod dicht bij elkaar. Dit vraagt om visie en samenwerking op regionale schaal.

Er ligt een enorme opgave bij overheden, netbeheerders, ondernemers, energiecoöperaties en inwoners voor het realiseren van de energie-infrastructuur van de toekomst. Wij denken graag mee hoe dit vanuit de regio samen met het rijk én provincies handen en voeten te geven.

Naast uitbreiding van het netwerk en slimme oplossingen, is het ook nodig om met behoud van alle democratische waarborgen de doorlooptijden van ruimtelijke procedures en vergunningverlening te versnellen als dat mogelijk is, zodat we niet onnodig tijd verliezen. Er zijn duizenden arbeidskrachten nodig om de ambities ook te kunnen realiseren.

Financiering

Een groot en urgent punt van zorg is duidelijkheid over het financieren van de uitvoeringskosten voor gemeenten en provincies in het kader van het Klimaatakkoord. Onderdeel daarvan zijn de kosten voor het uitvoeren van de RES'en. Het is zowel voor de regio's als voor het NP RES van wezenlijk belang voor de continuïteit van de RES'en en daarmee ook voor de doorlopende dialoog met inwoners. Met name de lokale overheden hebben handelingsperspectief en ontwikkelingsruimte nodig om de samenleving te faciliteren in de transitie naar een duurzame toekomst. Er zijn alleen financiën voor 2022 toegezegd in de Miljoenennota, deze verwachten we nu bij de meicirculaire. Deze middelen waren toegezegd om uitgekeerd te worden in de decembercirculaire van 2021. Dit leidt nu in de praktijk tot gedoe en tot tijdelijke en beperkte oplossingen. We hopen op een helder en meerjarig perspectief zodat er rust is in de uitvoering. Gezien de budgetten in het Coalitieakkoord voor uitvoeringskosten, gaan wij ervan uit dat een deel daarvoor voor het uitvoeren van de RES'en is bedoeld. Toch is een expliciete uitspraak daarover hard nodig. Doordat laat duidelijk werd dat er gelden voor 2022 waren, zijn namelijk ook nu al RES-teams in het land deels ontmanteld.

Tot slot

Het opwekken van duurzame energie op land staat niet op zichzelf. Het vindt plaats in de dynamiek van in de leefomgeving. Het raakt alle inwoners en roept emoties op. Dat gesprek aangaan, een luisterend oor bieden aan zorgen en de dialoog aangaan is cruciaal voor het slagen van de Energietransitie. Uw landelijke stem over de nut- en noodzaak van de energietransitie en oor voor de pijn die dat ook met zich meebrengt, is hierin van onschatbare waarde.

Uw rol in het afstemmen en verbinden met uw collega-ministers is voor het uitvoeren van de gedeelde ambities van groot belang. Het gaat om landelijke afstemming met de ministers van en voor: volkshuisvesting en ruimtelijke ordening, landbouw, werkgelegenheid, natuur en stikstof en met landelijke organisaties.

Het interbestuurlijk samenwerken heeft ons in de RES'en veel opgeleverd. We kijken uit naar een ontmoeting met u en spreken graag met u over onze ambities, zorgen en dilemma's. Maar vooral willen we verkennen hoe we samen de schouders zetten onder de opdracht een leefbare wereld achter te laten voor toekomstige generaties.

Hoogachtend,
Namens de energieregio's verenigd in het RES beraad



Kristel Lammers
Programma directeur Nationaal Programma Regionale Energiestrategie